

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 41988-03-11 ר.א. ואח' נ' קצין התגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י - 1950

בפני כב' השופטת שלומית יעקובוביץ, אב"ד
פרופ' בר-חיים, חבר
עו"ד שגיב, חבר

המערעות 1. ר.א.
2. ג.ד (קטינה)

נגד

המשיב קצין התגמולים

מיני-רציו:

* ועדת הערעורים לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה קיבלה את ערעורה של המערערת והכירה בה כ"ילדו של הנספה" על פי חוק התגמולים. נפסק, כי המערער 2 הינה "ילד חורג" של המנוחה, זאת בהיותה בתה הביולוגית של בת הזוג מגבר אחר.

* תגמולים – משפחות חיילים שנספו במערכה – ילדו של הנספה

המערערים הגישו ערעור על החלטת המשיב הדוחה תביעתה של המערערת 2 להכרת זכות בני משפחה על פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) כ"ילדו של נספה" המנוחה פ. א זאת מהטעם כי למערערת אם ואב ביולוגים, המערערת 1 ומר ד. ד. הצדדים חלוקים בשאלה אם ניתן לראות במערערת. כ"ילדו של נספה" כהגדרת מונח זה בחוק.

ועדת הערעורים לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה פסקה כלהלן:

על המערערת להוכיח כי התמלאו שני תנאים פוזיטיביים: א. היותה "ילד חורג" של המנוחה; היותה בת פחות מ 21 שנה.

וכן כי אינה באה בגדרו של הסייג הכולל שני תנאים מצטברים: א. לא הייתה בשעת מותה של המנוחה סמוכה ע לשולחנה; ב. שהייתה בשעת מותה של המנוחה מוחזקת על ידי קרוב משפחה מלידה שאינו בן זוגה של הנספה, דהיינו, על ידי מר ד.ד. שהינו אביה הביולוגי.

למונח "ילד חורג" יש ליתן את הפירוש הנוהג והמקובל במקומותינו ילד ביולוגי של רק אחד מבני הזוג כאשר על פי לשון החוק והפסיקה הנוהגת אין כל מניעה כי לאותו "ילד" יהיו אב ואם ביולוגיים בחיים. דהיינו, ילד חורג אינו חייב להיות יתום מאב א ואם ביולוגי.

בתא המשפחתי המסורתי "בן חורג" הוא בן בת אשתו של בן הזוג מבעלה האחר א ובן בת בעלה של בת הזוג מאשתו האחרת ובהתאמה יש לראות, במערכת כ"ילד חורג" של המנוחה, אשר הוכרה על ידי המשיב כבת זוגה של אמה המערערת 1, זאת בהיותה ילד ביולוגי של רק אחת מבנות הזוג. המערער 2 הינה "ילד חורג" של המנוחה, זאת בהיותה בתה הביולוגית של בת הזוג מגבר אחר.

ההכרה של המשיב במערכת 2 כ "ידועה בציבור" של המנוחה מקפלת בחובה, בין השאר, את הקביעה העובדתית כי השתיים ניהלו משק בית משותף. קביעה זו מחייבת את המשיב אף בעניינה של המערערת. ולמותר לציין, כי הוא מנוע מלטעון וממילא מלהוכיח אחרת.

ה ח ל ט ה

עסקינן בערעור על החלטת המשיב מיום 2.3.2011 הדוחה תביעתה של המערערת 2, להכרת זכות בני משפחה על פי [חוק משפחות חיילים שנספו במערכה](#) (תגמולים ושיקום), תשי"י – 1950 (להלן: "החוק"), כ"ילדו של נספה" - המנוחה פ.א. (להלן: "המנוחה") - זאת מהטעם כי למערערת 2 אם ואב ביולוגים, המערערת 1 (להלן: "האם") ומר ד.ד (להלן: "האב").

העובדות הצריכות להכרעה

1. המנוחה, בת זוגה לחיים של המערערת 1, מצאה את מותה בחודש דצמבר 2010 "תוך ועקב" שירותה בשירות בתי הסוהר.
2. במותה הותירה המנוחה אחריה שני ילדים קטינים, אותם הביאה לעולם עם מר ד.ד. וכן את בת זוגתה לחיים, היא המערערת 1 ובתה המערערת 2, אשר אף היא בתו הביולוגית של מר ד.ד. (ילידת 6.2.2010).
3. ילדיה הקטינים של המנוחה, כמו גם המערערת 1, זכו להכרה על פי החוק כ"בן משפחה" של נספה במערכה (ראה סעיף 1 לחוק – סעיף ההגדרות), על כל הזכויות הנובעות מכך ותביעתה של המערערת 2, בתה של המערערת 1, נדחתה כאמור.
- יוער כי המערערת 1 הוכרה על ידי המשיב כמי ש"היתה ידועה בציבור" של המנוחה, תוך התאמת ההגדרה בחוק, ההולמת את התא המשפחתי המסורתי (גבר ואישה) לנסיבות חייהן המשותפים של המערערת 1 והמנוחה כבני זוג.
4. ילדיה הקטינים של המנוחה והמערערת 2 הוכרו כשאריות של המנוחה על פי [חוק שירות המדינה](#) (גמלאות) [נוסח משולב], תשי"ל – 1970 ולידיהם משתלמת קצבה [בשיעור זהה](#).

גדר המחלוקת

הצדדים חלוקים בשאלה אם ניתן לראות במערכת 2 כ"ילדו של נספה" כהגדרת מונח זה בחוק – "ילדו של נספה – ובכלל זה ילד חורג או ילד מאומץ – שלא מלאו לו 21 שנה, או שמחמת מום גופני או שכלי לא עמד ברשות עצמו במות הנספה או בהגיעו לגיל 21 אחרי מותו, וכל עוד אינו עומד

ברשות עצמו מסיבות אלה, אך למעט ילד שבמות הנספה מלאו לו 21 שנה ואותה שעה לא היה סמוך על שולחנו, וכן למעט ילד חורג שלא היה בשעת מותו של הנספה סמוך על שולחנו ושהיה מוחזק על ידי קרובו מלידה שלא היה בן זוגו של הנספה (להלן: "יתום") (ההדגשה שלי – ש.י.).

קרי; באם המערערת 2 הינה "ילד חורג" של המנוחה, אשר לא נתמלא בעניינה הסייג.

דיון והכרעה

1. אין חולק כי על המערערת 2 להוכיח כי התמלאו שני תנאים פוזיטיביים-

א. היותה "ילד חורג" של המנוחה

ב. היותה בת פחות מ- 21 שנה

וכן כי אינה באה בגדרו של הסייג הכולל שני תנאים מצטברים-

א. לא היתה בשעת מותה של המנוחה סמוכה על שולחנה

ב. שהיתה בשעת מותה של המנוחה מוחזקת על ידי קרוב משפחתה מלידה שאינו בן

זוגה של הנספה, דהיינו; על ידי מר ד.ד., שהינו אביה הביולוגי.

(ראה בענין זה: [עמח 1093/74](#) רעיה קולן נ' קצין התגמולים, פ"מ תשל"ז(2) 429)

2. "ילד חורג"

2.1 המחוקק בחר שלא להגדיר בחוק, כמו בדברי חקיקה נוספים (ראה לשם הדוגמה בלבד:

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה – 1995, פקודת הנזיקין (נוסח חדש),

תשכ"ח – 1968, חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל – 1970) את המונח

"ילד חורג", כך שדומה עלינו כי יש ליתן לו את הפירוש הנוהג והמקובל במקומותינו – ילד

ביולוגי של רק אחד מבני הזוג - כאשר על פי לשון החוק והפסיקה הנוהגת אין כל מניעה כי

לאותו "ילד" יהיו אב ואם ביולוגיים בחיים, דהיינו; "ילד חורג" אינו חייב להיות יתום

מאב או אם ביולוגי.

(ראה בענין זה: [עמח 1093/74](#) רעיה קולן נ' קצין התגמולים, פ"מ תשל"ז(2) 429 – שם הוכר

כ"בן חורג" מי ששני הוריו הביולוגיים היו בחיים, אך חיו בנפרד בעקבות גירושין).

בתא המשפחתי המסורתי "בן חורג" הוא בן/בת אשתו של בן הזוג מבעלה האחר או בן/בת

בעלה של בת הזוג מאשתו האחרת (ראה מילון אבן שושן) ובהתאמה יש לראות, לדידנו,

במערערת 2 כ"ילד חורג" של המנוחה, אשר הוכרה על ידי המשיב כבת זוגה של אמה

("ידועה בציבור") המערערת 1, זאת בהיותה ילד ביולוגי של רק אחת מבנות הזוג.

המערערת 2 הינה "ילד חורג" של המנוחה, זאת בהיותה בתה הביולוגית של בת הזוג (המערערת 1) מגבר אחר (מר ד.ד.), כפי מעמדו של בן/בת אשתו של בן הזוג מבעלה האחר או בן/בת בעלה של בת הזוג מאשתו האחרת.

יצוין ויודגש כי המעמד (סטטוס אישי) של "בן חורג" אינו כולל כל מבחן של תלות כלכלית, זאת להבדיל מזכויותיו על פי החוקים שונים, המערבים אף מבחן זה, כפי שיובאר בהמשך.

2.2 זאת ועוד.

המערערת 2 הוכרה כאחד משאריה של המנוחה על פי [חוק שירות המדינה](#) (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל – 1970 –

"4. אלה הם שאיריו של נפטר, לענין חוק זה:

...

(3) ילדו, ילדו החורג וילדו המאומץ שאינם עומדים ברשות עצמם ...

(ההדגשה שלי – ש.י.)

מלשון החוק נהיר הוא כי המערערת 2 הוכרה כ"בן חורג" של הנפטר – המנוחה ודומה עלינו כי משבשני החוקים כאחד - [חוק משפחות חיילים שנספו במערכה](#) (תגמולים ושיקום), תש"י – 1950 וב[חוק שירות המדינה](#) (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל – 1970 - לא הוגדר מונח זה של "בן חורג" באופן ייחודי, הרי שיש ליתן לו פרשנות זהה ולנהוג באחידות וקוהרנטיות המחייבים אף הכרה במערערת 2 כ"בן חורג" של המנוחה על פי החוק.

3. אין חולק כי המערערת 2, ילידת פברואר 2010, היתה בעת מות המנוחה ואף כיום קטינה, כך שמתקיים בה התנאי השני.

4. הסייג - למעט ילד חורג שלא היה בשעת מותו של הנספה סמוך על שולחנו

ושהיה מוחזק על ידי קרובו מלידה שלא היה בן זוגו של הנספה

4.1 הסייג שנקבע עניינו בהצבת מבחן תלות כלכלי בנספה ובו יש כדי לגלם את הרציונאל הסוציאלי המונח בבסיס ההכרה ב"בן חורג" לצורך הענקת זכויות על פי החוק. משני התנאים המצטברים עולה כי "בן חורג" יזכה לזכויות מקום שפרנסתו היתה על הנספה, כאשר על פי לשון החוק נהיר הוא כי המחוקק לא מצא לייחד זכויות רק למי שכל פרנסתו היתה על הנספה ודי שהנספה נטל חלק בפרנסתו באופן שבמותו ימצא חסר, זאת כל עוד לא הוחזק על ידי קרובו מלידה שאינו בן זוגו של הנספה.

4.2 בנסיבות הענין כפי שבאו בפנינו, סבורים אנו כי ההכרה של המשיב במערערת 1 כ"ידועה בציבור" של המנוחה מקפלת בחובה, בין השאר, את [הקביעה העובדתית](#) כי השתיים ניהלו משק בית משותף-

"היסוד הראשון מורכב מחיים אינטימיים ...

היסוד השני הוא ניהול משק בית משותף, לא סתם משק בית משותף מתוך צורך אישי, נוחות, כדאיות כספית או סידור ענייני אלא כפועל יוצא טבעי מחיי המשפחה המשותפים כנהוג וכמקובל ..."

(ע"א 621/69 קרול נסיים נ' יוסטר, פ"ד כד(1) 619)

קביעה זו מחייבת את המשיב אף בעניינה של המערערת 2 ולמותר לציין כי הוא מנוע מלטעון וממילא מלהוכיח אחרת.

4.3 פועל יוצא, לשיטתנו ולהבנתנו, מקביעה עובדתית זו בדבר ניהול משק בית משותף על ידי שתי בנות הזוג - המערערת 1 והמנוחה - הוא כי המערערת 2 היתה סמוכה גם על שולחנה של המנוחה בשעת מותה.

ניהול משק בית משותף על ידי שתי בנות הזוג מניח, לדידנו, מסד לקביעה כי כל אחד מהקטינים שחיו באותו תא משפחתי (שני ילדיה הביולוגיים של המנוחה והמערערת 2) היה סמוך על אותו "שולחן משותף" - משק הבית המשותף שקיימו בנות הזוג - לו תרם כל אחד מ"מרכיבי" התא המשפחתי (המנוחה, המערערת 1 ומר ד.ד.) את חלקו, בין על פי יכולתו הכלכלית (המערערת 1 והמנוחה) ובין על פי התחייבותו החוזית (מר ד.ד.).

4.4 לא זו אף זו.

בראיות שהוצגו יש משום אישוש ותימוכין לקביעה כי המערערת 2 היתה סמוכה גם על שולחנה של המנוחה, במובן זה שהמנוחה נשאה בנטל הכלכלי, הכרוך בהבאתה לעולם ובגידולה-

"כ' הש' יעקובוביץ: גברת א. (הגנת של המערערת 2 - ש.י.) מי שילם מדי חודש בחודשו בעבור החזקתה של ג. (המערערת 2 - ש.י.) בגן? עדה: זה או ר. (המערערת 1 - ש.י.) ... או פ. (המנוחה - ש.י.) בדרך כלל, זאת אומרת ר. הגיעה לגן אז היא הביאה או פ. הגיעה לגן אז היא נתנה לי. תלוי כל פעם מישהו אחר לא האבא"

(עמ' 9 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012)

"כ' הש' יעקובוביץ: מי פרנס את ג. (המערערת 2 - ש.י.) אתה (מר ד.ד. - ש.י.) ור. (המערערת 1 - ש.י.) ?

עד: אני ופ. (המנוחה - ש.י.) יותר נכון.

...

ר. (המערערת 1 - ש.י.) עבדה אבל פרנסתה היתה עד מכה (צ"ל: "כמה" - ש.י.) שאני הבנתי לא, בוא נאמר שכר מאוד נמוך יחסית וכמובן שמה שהיא הרוויחה כן עזר לכולם אבל שאני יודע שעיקר, למשל כשהלכנו לעשות את הטיפולי הזרעה (לקראת

עיבורה של המערערת 1 – ש.י.) אני זוכר, פעם אני שילמתי, פעם פ. (המנוחה – ש.י.) שילמה ... כשהלכנו לקנות לה (למערערת 2 – ש.י.) את הדברים, אני למעשה לא הלכתי לקנות את הדברים כשהיא נולדה אלא פ. (המנוחה – ש.י.) לבד הלכה, קנתה, שילמה. כך היה. זאת האמת וזאת המציאות שהיתה"

(עמ' 22-23 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012)

"כ' הש' יעקובוביץ: אני מבינה מהאמירה הזאת שהאמירה אומרת חיים משותפים כבני זוג במשמע של קופה משותפת נכון ?

א. (המערערת 1) נכון"

(עמ' 46 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012)

"אני אגיד לך כמה הכנסנו, נעשה את החשבון ... אני (המערערת 1 – ש.י.) הכנסתי בסביבות ה 4.5, 5 הביתה, פ. (המנוחה – ש.י.) בסביבות ה 12 נטו הביתה ועד ה 3,000 בזמנו ד. היה משלם ..."

(עמ' 61 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012)

"אני (המערערת 1 – ש.י.) לא יכלה להרשות לעצמי לקנות מה שפ. (המנוחה – ש.י.) קנתה, המשכורת שלי היא כלום, ... אבל הייתי שותפה. אני כן הייתי שותפה אולי לא בדברים הבומבסטיים שעולים עשרות אלפי שקלים אבל כן היה לי חלק בבית הזה בוודאי ... גם אם קניתי כיכר לחם כן היה לי חלק בבית הזה. ... את הכבלים אני שילמתי"

(עמ' 64 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012)

יוער כי ראיות אלה לא נסתרו על ידי המשיב, אשר בחקירתו ביקש להניח מסד עובדתי הסותר את ההכרה שהכיר הוא עצמו במערערת 1 כ"ידועה בציבור" של המנוחה, על כל הנובע ומשתמע מכך, לרבות לענין ניהולו של משק בית משותף .

למעלה מן הצורך נוסף ונציין כי מצאנו את עדותם של המערערת 1 ומר ד.ד. אמינה ומהימנה, לרבות זו הנוגעת להתנהלותם בפועל, אשר לא הלמה באופן מלא את הוראות הסכם ההורות כלשונן.

4.5 קביעתנו לפיה היתה המערערת 2 סמוכה על שולחנה של המנוחה בעת מותה, די בה כדי לקבוע כי הסייג לא חל בעניינה, אך על מנת שמלאכתנו תעשה שלמה נוסף ונתייחס אף לתנאי הנוסף שבסייג.

על יסוד עדותו של מר ד.ד. לפיה עובר לפטירת המנוחה כלל לא הספיק לקחת את המערערת 2 לביתו במסגרת הסדרי הראיה שנקבעו בהסכם ההורות בשל גילה הצעיר (ראה עמ' 19 לפרוטוקול ישיבת יום 29.5.2012), מוצאים אנו כי הונחה אף התשתית לקביעה לפיה

המערערת 2 לא היתה מוחזקת (מלשון חזקה) "על ידי קרובה מלידה שלא היה בן זוגה של הנספה" בשעת מותו.

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל מורים אנו על קבלת הערעור, תוך ביטול החלטת המשיב מיום 2.3.2011 ככל שנוגעת למערערת 2 והכרה בה כ"ילדו של הנספה" ("ילד חורג" למנוחה) על פי החוק, על כל הזכויות הנובעות מכך.

המשיב ישא בהוצאות המערערות ובשכ"ט עו"ד בסך כולל של 10,000 ₪.

המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים בדואר רשום + אישור מסירה.

ניתנה היום, כ"ג שבט תשע"ג, 03 פברואר 2013, בהעדר הצדדים

עו"ד שגיב, חבר

פרופ' בר-חיים, חבר

שלומית יעקובוביץ 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)